МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчально-виховної роботи
_____ Олена ГАВРИШ
«30» 08 2024 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

для студентів освітньо-професійної програми Агроінженерія

назва галузі	20 Аграрні науки та продовольство
спеціальності	208 Агроінженерія
Освітньо-професійний ступінь -	фаховий молодший бакалавр
Обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС	(6)
Розробник	Прогонна Любов викладач

Програму розглянуто і схвалено цикловою комісію економічних спеціальностей

Протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

Голова циклової комісії _____ Анна КОГУТ

Опис навчальної дисципліни

№	Назва	
1	Освітньо-професійна програма	**Агроінженерія**
2	Галузь знань	**20 Аграрні науки та продовольство**
3	Освітньо-професійний ступінь	**Фаховий молодший бакалавр**
4	Шифр і назва спеціальності	**208 Агроінженерія**
5	Статус навчальної дисципліни	**Обов'язкова**
6	Семестр(семестри)	**V, VI (ПЗСО)**
7	Загальна кількість годин(кредитів ЄКТС)	**180 (6)**
8	Аудиторні заняття в тому числі: лекції лабораторні практичні семінарські	**132** **84** **-** **48** **-**
9	Форма семестрового контролю	**Іспит**
10	Мова викладання	**Українська**
11	Самостійна робота студента	**48**

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни	Розширити знання студенів щодо дії ринкового механізму в аграрній сфері економіки, навчити їх творчо підходити до вирішення різноманітних завдань (насамперед на рівні підприємств), прищепити вміння оволодівати новими спеціальними знаннями, сприяти формуванню економічного мислення, адаптованого до вимог ринкової економіки.
Завдання вивчення дисципліни	Основне завдання – вивчення організаційно-економічних основ раціональної побудови, планування, обліку та ведення аграрного виробництва. Вміти виконувати розрахунки потреби в матеріально-технічних ресурсах, складати технологічні карти і розраховувати основні виробничі та економічні показники, укладати господарські договори, розробляти засновницькі документи, розраховувати собівартість одиниці продукції, робіт та послуг, аналізувати дію механізмів попиту і пропозиції на продукцію АПК, складати первинні бухгалтерські документи, розробляти бізнес-план діяльності підприємства

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності	ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК12. Здатність до економічного обґрунтування доцільності застосування технологій, технічних засобів та заходів з підтримання машин і обладнання в працездатному стані.
Програмні результати навчання	РН15. Виконувати економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності підприємства

Пререквізити

Передумова для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами «Економічна теорія», «Основи агрономії і тваринництва» .

Постреквізити

Після набуття теоретичних знань та практичних навичок з дисципліни переходити до вивчення наступних дисциплін: «Експлуатація машин та обладнання».

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Чотирибальна національна шкала оцінювання	Критерії
5 (відмінно)	Якісне виконання з незначною кількістю помилок; здобувач освіти здійснює евристичний пошук, використовує знання для розв'язання завдань та проблемних ситуацій, які характеризуються певною невизначеністю умов. Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється у повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент активно працює протягом усього курсу і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом з дисципліни «Економіка і організація аграрного виробництва», здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичні завдання виконанує правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом. Під час модульного контролю здійснюється тестовий контроль на платформі Moodle . Якщо студент отримав 86-100 балів – оцінка 5 (відмінно) .
4 (добре)	Оцінюється завдання, що містить відповідні, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу.

	Студент виявляє знання і розуміння основних положень з економіки та організації виробництва, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Студент активно працює протягом усього курсу, питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточні, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів. Під час модульного контролю здійснюється тестовий контроль на платформі Moodle . Якщо студент отримав 70 - 85 балів – оцінка 4 (добре)
3 (задовільно)	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з навчальної дисципліни «Економіка і організація аграрного виробництва», виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти, події, робити висновки, але на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача. Дає не повні відповіді на заняттях. Під час модульного контролю здійснюється тестовий контроль на платформі Moodle . Якщо студент отримав 50- 69 балів – оцінка 3 (задовільно) .
2 (незадовільно)	Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповідні на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітленні неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях та практичних завданнях завданні припущенні суттєві помилки. Під час модульного контролю здійснюється тестовий контроль на платформі Moodle . Якщо студент отримав менше 50 балів – оцінка 2 (незадовільно) .

Тематичний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назви змістових модулів, тем	Всього годин	Аудиторні				Самостійна робота
			лекції	практичні	семінарські	лабораторні	
1	2	3	4	5	6	7	8
	Модуль 1	**28**	**18**	**8**			**2**
1	Тема Вступ	2	2				
2	**Розділ 1Економіка сільського господарства.**						
3	Тема 1.1. АПК України та його інфраструктури	2	2				
4	Тема 1.2. Виробничі та економічні показники діяльності сільськогосподар-ських підприємств	2	2				
5	Тема 1.3. Земельні ресурси сільського господарства та їх використання.	4	2	2			
6	Тема 1.4. Трудові ресурси і продуктивність праці в сільському господарстві.	4	2	2			
7	Тема 1.5. Матеріально-технічна база та виробнича потужність агарного підприємства.	2	2				
8	Тема 1.6. Капітал підприємства. Виробничі фонди та інвестиції в галузях АПК.	6	2	2			2
9	Тема 1.7.Науково-технічний прогрес та інноваційна діяльність підприємства.	6	4	2			
	Модуль 2	**34**	**20**	**10**			**4**
10	Тема 1.8. Спеціалізація, концентрація та інтеграційні процеси в сільськогос-подарському виробництві.	4	2	2			
11	Тема 1.9. Розширене відтворення і	2					2

	нагромадження в аграрних підприємствах.						
12	Тема 1.10. Витрати виробництва і собівартість продукції.	6	2	2			2
13	Тема 1.11. Ціни та ціноутворення в системі АПК	2	2				
14	Тема 1.12. Фінансово-економічні результати та ефективність сільськогосподарського виробництва.	4	2	2			
15	Тема 1.13. Економіка основних галузей сільського господарства	4	4				
16	**Розділ 2 Організація і планування діяльності аграрних формувань .**						
17	Тема 2.1. Організаційно-економічні основи ринкових форм господарювання.	6	4	2			
18	Тема 2.2. Засоби виробництва та організація їх використання	4	2	2			
19	Тема 2.3.Організація матеріально-технічного забезпечення і обслуговування сільськогос-подарських підприємств.	2	2				
	Модуль 3	**26**	**10**	**10**			**6**
20	Тема 2.4. Організація і нормування праці. Атестація і раціоналізація робочих місць	6	2	2			2
21	Тема 2.5. Організація оплати праці.	10	4	4			2
22	Тема 2.6. Система планування на підприємстві.	6	2	2			2
23	Тема 2.7. Організація комерційного розрахунку.	4	2	2			
	Модуль 4	**20**	**10**	**8**			**2**
24	Тема 2.8. Система ведення господарства. Організація	4	2				2

	земельної території сільськогосподарських підприємств.						
25	Тема 2.9.Організація і планування виробництва продукції рослинництва	4	2	2			
26	Тема 2.10. Організація і планування виробництва кормів.	4	2	2			
27	Тема 2.11. Організація і планування виробництва продукції тваринництва	4	2	2			
28	Тема 2.12. Організація зберігання,переробки і реалізації продукції сільськогосподарських підприємств.	4	2	2			
	Модуль 5	**18**	**12**	**4**			**2**
29	**Розділ 3. Основи підприємництва і управлінської діяльності.**						
30	Тема 3.1. Менеджмент як наука ефективного управління в ринкових умовах.	4	2	2			
31	Тема 3.2. Модель менеджера	2	2				
32	Тема 3.3. Виробничий менеджмент у різних організаційних формуваннях АПК.	4	2				2
33	Тема 3.4. Маркетинг як один із напрямів діяльності підприємства	4	2	2			
34	Тема 3.5. Маркетингова товарна та цінова політика.	4	4				
	Модуль 6	**24**	**14**	**8**			**2**
35	Тема 3.6. Економічна суть , особливості організації і розвитку підприємництва і агробізнесу.	2	2				
36	Тема 3.7. Економічні та правові засади підприємництва в Україні.	2		2			
37	Тема 3.8. Фінансове	2	2				

	обслуговування і забезпечення функціонуван-ня підприємств бізнесу						
38	Тема 3.9. Ризик і страхування власного бізнесу	2	2				
39	Тема 3.10. Ділова етика підприємництва	2	2				
40	Тема 3.11. Бізнес-план як інструмент виробничої діяльності.	2		2			
41	**Розділ 4 Основи бухгалтерського обліку .**						
42	Тема 4.1. Основи бухгалтерського обліку.	2	2				
43	Тема 4.2. Організація первинного обліку у виробничих підрозділах	6	4	2			
44	Тема 4.3. Економічний аналіз діяльності підприємства	4		2			2
45	Екзамен	30					30
	Всього	**180**	**84**	**48**			**48**

Зміст програми навчальної дисципліни

№ заняття	Номер модуля, теми програми. Тема заняття та його короткий зміст	Кількість годин			Види навчальних занять та методи їх проведення	Навчально-методична література, унаочнення, методичні рекомендації інструкційні матеріали, тощо	Самостійне вивчення	Форми контролю
		всього	з них:					
			аудит.	самост вивченн я.				
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
	Модуль 1	**28**	**26**	**2**				
	1. Економіка сільського господарства.							
1.	**Вступ. Предмет і методи науки**	2	2	-	Лекція,	[1] стор.10-14		Вибіркове
	1. Економічне значення і завдання				Розповідь,	[2] стор. 8-33		усне
	сільського господарства				Бесіда			опитування
	як галузі народного господарства.							
	2. Особливості с.-г. виробництва.							
	3. Виробництво та виробнича діяльність.							
	4. Завдання і методи дослідження.							Тестове
								опитування
	Тема 1.1 АПК і його інфраструктура.	**2**	**2**	**-**				
2.	**Тема 1.1 АПК і його**		2	-	Лекція,	(12) стор.20-		
	інфраструктура.				Бесіда	27		
	1. Роль АПК в економіці України та				Диспут			Фронтальне
	його галузева структура.							опитування
	2. Виробнича інфраструктура							
	3. Соціальна інфраструктура							

3	**Тема 1.2. Виробничі та економічні**	**2**	**2**	-	Лекція,	(12) стор.		Усне
	показники діяльності сільсько-				Розповідь,	47-50		опитування
	господарських підприємств.				Бесіда	(1) стор.		
	1. Основні види діяльності					32-34		
	сільськогосподарських підприємств.							
	2. Система виробничих показників							
	діяльності підприємств.							
	3. Система економічних показників.							
	Тема 1.3. Земельні ресурси	**4**	**4**					
	сільського господарства та							
	їх використання.							
4.	**Тема 1.3.1. Земельні ресурси**		2		Лекція	(1) стор.		
	сільського господарства				Розповідь	65-77,		
	та їх використання.				Бесіда	92-96		Фронтальне
	1. Особливості землі					(2) стор. 177-		опитування
	2. Земельний фонд України,його					181,206-210		тестами
	склад і структура.							
	3. Земельний кадастр.							
	4. Показники економічної ефективності використання землі.							
	Практична робота 1							
5	**Визначення економічних**		2		Практичне	Інструкційні		**Захист**
	показників				заняття	картки,		**роботи**
	використання землі				Пояснення	Індивідуальні		
					Бесіда	завдання		
	Тема 1.4. Трудові ресурси і	**4**	**4**					
	продуктивність праці в сільському							
	господарстві.							
6	**Тема 1.4.1 Трудові ресурси і**		2		Лекція	(1)стор.		Фронтальне
	продуктивність праці в				Бесіда	34-56		опитування
	сільському господарстві.				Розповідь	(2)стор.218-		тестами

	1. Поняття трудових ресурсів та				Пояснення	221,230-234		
	показники праце забезпеченості і							
	використання трудових ресурсів							
	2. Суть продуктивності праці.							
	Показники продуктивності праці.							
	Практична робота 2							
7	**Визначення забезпеченості**		2		Практичне	Індивідуальні		Індивідуальний
	трудовими ресурсами				заняття	завдання.		контроль
	і показниками їх використання.				Пояснення	Інструкційні		Захист
	Визначення рівня продуктивності				Бесіда	картки.		роботи
	праці.							
	1.5. Матеріально-технічна база та	**2**	**2**					
	виробнича потужність аграрного							
	підприємства.							
8	**Тема 1.5.1.Матеріально-технічна**		2		Лекція	(2)стор.		Вибіркове
	база та виробнича потужність				Розповідь	281-306,		усне
	аграрного підприємства.				бесіда	275-276		опитування
	1. Особливості і стан МТБ аграрних							
	підприємств.							
	2. Тракторний парк та ефективність							
	його використання.							
	3. Транспортні засоби.							
	4. Виробнича потужність підприємства.							
	Тема 1.6. Капітал підприємства.	**6**	**4**	**2**				
	Виробничі фонди та інвестиції							
	в галузях АПК.							
9	**Тема 1.6.1.Виробничі фонди.**		2	-	Лекція	(1)стор.	**Тема1.6.2. Інвестиції в**	Фронтальне

	1. Основні фонди.				Розповідь	119-153	**галузях АПК.**	опитування
	2. Оборотні фонди.				бесіда		1.Інвестиції аграрних	тестами
							підприємств.	
							2.Капітальні вкладення.	
							(1)стор.155-164	
	Практична робота 3							
10	**Визначення показників**		2		Практичне	Інструкційні		Захист
	ефективності використання				заняття	картки,		роботи
	виробничих фондів				Пояснення	індивідуальні		
					Бесіда	завдання		
	Тема 1.7. Науково-технічний	**6**	**6**	-				
	прогрес та інноваційна діяльність							
	підприємств.							
11	**Тема 1.7.1. Інтенсифікація**		2	-	Лекція	(1)стор.182-		Вибіркове
	сільського господарства.				Розповідь	185, 202		усне
	1. Суть інтенсифікації та показники				Бесіда,	205		опитування
	рівня інтенсифікації.				Пояснення.	(2)стор.514-		
	2. Економічна ефективність					521		
	інтенсифікації.					(2)стор. 483-		
	3. Основні напрями інтенсифікації.					504		
	Практична робота 4							
12	**Визначення показників рівня**		2		Практичне	Інструкційні		Захист
	інтенсивності та економічної				заняття	картки,		роботи
	ефективності інтенсифікації.				Пояснення,	індивідуальні		
					Бесіда	завдання		
13	**Тема 1.7.2 НТП та інноваційна**		2		Лекція	(1) Стор.		Вибіркове
	діяльність підприємств.				Розповідь	193-208		усне
	1. Суть НТП та інноваційної				Бесіда,			опитування

	діяльності.				Пояснення.			
	2. Класифікація інновацій.							
	3. Реінжиніринг.							
	Модуль 2	**34**	**30**	**4**				
	Тема 1.8. Спеціалізація,	**4**	**4**					
	концентрація та інтеграційні							
	Процеси в сільсько-							
	господарському виробництві.							
14	**Тема 1.8.**							
	Спеціалізація,концентрація		2		Лекція	(1)стор.229-		Фронтальне
	та інтеграційні процеси в				Розповідь	245		опитування
	сільськогосподарському				Бесіда			тестами
	виробництві.							
	1. Суть спеціалізації.							
	2. Типи спеціалізованих							
	підприємств.							
	3. Суть концентрації виробництва.							
	4. Кооперування та інтеграція							
	виробництва.							
	Практична робота 5							
15	**Визначення показників рівня та**		2		Практичне	Інструкційні		Захист
	економічної ефективності				заняття	картки,		роботи
	спеціалізації				Пояснення,	індивідуальні		
					Бесіда	завдання		
	Тема 1.9. Розширене відтворення	**2**	**-**	**2**			**Тема 1.9. Розширене**	Модульний
	і нагромадження в аграрних						**відтворення і**	контроль
	підприємствах.						**нагромадження в**	

							аграрних	
							підприємствах.	
							1.Види відтворення.	
							2. Валова продукція	
							та її складові частини.	
							3. Товарність продукції.	
							(1)Стор.208-	
							212, 245-250	
	Тема 1.10. Витрати виробництва і	**6**	**4**	**2**				
	собівартість продукції.							
16	**Тема 1.10.1 Витрати виробництва**		2		Лекція	(1)стор.		
	і собівартість продукції.				Бесіда	313-324		Фронтальне
	1. Поняття про собівартість та її.				Розповідь	(2)стор.121-	**Тема 1.10.2. Методика**	опитування
	види						**визначення**	тестами
	2. Склад витрат.					135	**собівартості с.-г.**	
	3. Класифікація витрат.						**продукції**	
							1. Методика визначення	
							собівартості продукції	
							рослинництва.	
							2.Методика визначення	
							собівартості	
							продукції тваринництва.	
	Практична робота 6						(2) стор. 145-148	
17	**Визначення собівартості**		2		Практичне	Інструкційні		Захист
	продукції.				заняття	картки,		роботи
					Пояснення	індивідуальні		
					Бесіда	завдання		
	Тема1.11. Ціни та ціноутворення	**2**	**2**					
	в системі АПК.							

18	**Тема 1.11.Ціни і ціноутворення в**		2		Лекція	(2)стор.		Фронтальне
	системі АПК.				Розповідь	426-433		опитування
	1.Поняття ціни і її роль в с.-г.				Бесіда	437-444		
	виробництві.					(12)стор.		
	2.Система цін на продукцію.					196-210		
	3. Основні принципи ціноутворення.							
	Тема 1.12. Фінансово-економічні	**4**	**4**					
	результати та ефективність							
	сільськогосподарського							
	виробництва							
19	**Тема 1.12.1. Ефективність**		2		Лекція	(1)ст.365-369		Поточний
	сільськогосподарського				Розповідь	(2)ст.397-404		контроль
	виробництва.				Бесіда			
	1. Суть ефективності с\г							
	виробництва							
	2. Показники ефективності							
	виробництва							
	3. Основні шляхи підвищення							
	рентабельності продукції.							
	Практична робота 7							
20	**Визначення показників рівня.**				Практичне	Інструкційні		**Захист**
	рентабельності окремих видів		2		заняття	Карти		**роботи**
	продукції,галузей і господарства				Пояснення	Індивідуальні		
	в цілому				Бесіда	завдання		
	Тема 1.13. Економіка основних	**4**	**4**					
	галузей сільського господарства							
21	**Тема 1.13.1. Економіка галузі**		2		Лекція	(1)стор. 226-		

	рослинництва				Розповідь	261		Усне
	1. Економіка зернопродуктового				Бесіда			опитування
	підкомплексу							
	2. Економіка цукробурякового							ня
	підкомплексу.							
	3. Економіка овочепродуктового							
	підкомплексу.							
22	**Тема 1.13.2. Економіка галузі**		2		Лекція	(1)стор.		Вибіркове
	тваринництва				Розповідь	508-518		усне
	1. Економіка молокопродуктового				Бесіда			опитування
	під комплексу.							
	2. Економіка м'ясного підкомплексу.							
	2. Організація і планування							
	сільськогосподарської продукції.							
	Тема 2.1. Організаційно-економічні основи	**6**	**6**	**-**				
	ринкових форм господарювання							
23.	**Тема 2.1.1. Організаційно-**		2	-	Лекція	(3)стор.		Усне
	економічні основи ринкових				Розповідь	37-49,54-61		опитування
	форм господарювання				Пояснення	25-36		
	1. Поняття підприємства.							
	2. Ринкові форми господарювання.							
	3. Паювання землі та майна.							
24	**Тема 2.1.2. Державна реєстрація**		2		Лекція	(4)стор.		Фронтальне
	підприємництва				Розповідь	33-40		тестове
	1. Установчі збори.				Пояснення			опитування
	2. Установчі документи.							
	3. Державна реєстрація підприємств.							
	Практична робота 8							

25	**Укладання договорів з**		2		Практичне	Інструкційні		Захист
	власниками земельних ділянок.				заняття	карти		роботи
					Пояснення	Індивідуальні		
						завдання		
	Тема 2.2. Засоби виробництва та	**4**	**4**					
	організація їх використання.							
26	**Тема 2.2. 1.Засоби виробництва та**		2		Лекція	(3) стор.77-		Модуль-
	організація їх використання.				Бесіда	92		ний
	1. Організація використання МТП.				Пояснення	(4)стор.128		контроль
	2. Методика обґрунтування потреби				Розповідь	- 137		
	в техніці.					(3) стор. 92		
	3. Оборотні засоби виробництва.					-102 ,(4)стор.		
	4. Методика визначення потреби					118-128		
	господарства в оборотних засобах							
	(ПММ, насінні, добрива, отрутохім)							
	5. Організація внутрішньо-							
	Господарського транспорту та							
	ремонтної майстерні.							
	Практична робота 9							
27	**Визначення потреби**		2		Практичне	Інструкційні		Захист
	підприємства				заняття	карти		роботи
	в засобах виробництва.				Пояснення	Індивідуальні		
					Розповідь	завдання		
	Тема 2.3. Організація	**2**	**2**					
	матеріально-технічного							
	забезпечення і обслуговування							
	с.-г. підприємств.							

28	**Тема 2.3.Організація**		2		Лекція	(3)стор.431-		Модульний
	матеріально-технічного				Бесіда	443		контроль
	забезпечення і				Пояснення	(5)стор.171-		
	обслуговування с.-г підприємств.					189		
	1.Організація матеріально-							
	технічного постачання, його форми.							
	2.Організація технічного сервісу.							
	3.Організація роботи МТС							
	4.Товарні біржі та брокерські.							
	контори.							
	II семестр **Модуль 3**	**26**	**20**	**6**				
	Тема 2.4.1. Організація і	**6**	**4**	**2**				
	нормування праці. Атестація і							
	Раціоналізація робочих місць.							
	робочих місць.							
29	**Тема 2.4.1. Організація і**		2		Лекція	(3) стор.112-	**Тема 2.4.2. Атестація і**	Усне
	нормування праці.				Бесіда	119	**раціоналізація**	опитування
	Атестація і раціоналізація				Пояснення	(4)стор.137-	**робочих місць.**	
	робочих місць.					158	1.Організація робочого	
	1. Суть раціональної організації						місця.	
	праці.						2. Атестація робочих	
	2.Форми організації праці.						місць.	
	3. Нормування праці.						(4) стор.158-160	
	4. Види норм.							
	Практична робота 10							
30	**Визначення чисельності**		2		Практичне	Інструкційні		Захист
	працівників				заняття	карти		роботи
	та розрахунок норм праці				Пояснення	Індивідуаль		
					Розповідь	ні завдання		

	Тема 2.5. Організація оплати	**10**	**8**	**2**				
	праці.							
31	**Тема 2.5.1. Організація оплати**		2		Лекція	(3)стор.242-		Усне
	праці.				Бесіда	269		Опитування
	1.Тарифна система та її елементи.				Пояснення			
	2. Суть оплати праці та її принципи.							
	3. Форми,системи та види оплати							
	праці.							
32	**Тема 2.5.2. Оплата праці**		2		Лекція	(4)стор.	**Тема 2.5.3 Оплата**	
	працівників.				Бесіда		**праці від**	
	1. Оплата праці механізаторів,				Пояснення	162-185	**валового доходу.**	
	шоферів,працівників ремонтної						1. Оплата праці від ВД	
	майстерні.						(4) стор. 193- 201	
	2. Оплата праці працівників							
	тваринництва та рослинництва.							
	Практична робота 11							
33	**Визначення акордних розцінок та**				Практичне	Інструкційні		Захист
	нарахування оплати праці		2		заняття	Карти		роботи
	працівникам.				Пояснення	Індивідуальні		
					Бесіда	завдання		
	Практична робота 12							
34	**Нарахування оплати праці від**		2		Практичне	Інструкційні		Захист
	валового доходу.				заняття	карти		роботи
					Пояснення	Індивідуальні		
					Розповідь	завдання		
	Тема 2.6. Система планування на	**6**	**4**	**2**				
	підприємстві.							

35	**Тема 2.6.1. Система планування**		2		Лекція	(3) стор.202-	**Тема 2.6.2.Річний**	Усне
	на підприємстві				Бесіда	212	**план.**	
	1. Завдання і основні принципи				Пояснення		1. Зміст річного плану.	опитуван
	планування.						2.Планування розвитку	ня
	2. Методи планування.						галузей тваринництва.	
	3. Система						3.Планування розвитку	
	внутрішньогосподарських						галузей тваринництва.	
	планів.						4.Планування засобів	
	4. Оперативні плани.						виробництва.	
							5.Планування	
							собівартості та	
							рентабельності	
							виробництва.	
	Практична робота 13						(3)стор. 132-136,137-	
36	**Складання робочих планів по**		2		Практичне	Інструкційні	141	**Захист**
	періодам робіт.				заняття	карти		**роботи**
					Пояснення	Індивідуальні		
					Розповідь	завдання		
	Тема 2.7. Організація комерційного розрахунку.	**4**	**4**					
37	**Тема 2.7.1. Організація**		2		Лекція	(4)стор.		Усне
	господарського і комерційного				Бесіда.	271-277		опитуван
	розрахунку.				Пояснення			ня
	1. Суть і принципи комерційного							
	розрахунку.							
	2. Виробнича програма діяльності							
	госпрозрахункових підрозділів.							
	3. Економічна суть орендних відносин.							
	Практична робота 14							

38	**Розробка виробничої програми.**		2		Практичне	Інструкційні		**Захист**
					заняття	карти		**роботи**
					Пояснення	Індивідуальні		
						завдання		
	Модуль 4	**20**	**18**	**2**				
	Тема 2.8. Система ведення	**4**	**2**	**2**				
	господарства.							
39	**Тема 2.8.1. Система ведення**		2		Лекція	(3) стор. 19-	**Тема 2.8.2.Організація**	Фронтальне
	господарства.				Бесіда	25	**земельної території.**	опитування
	1. Класифікація систем ведення				Пояснення		1.Основи земельного	
	господарства.						законодавства.	
	2. Система рослинництва.						2.Організація земельної	
	3. Система тваринництва.						території.	
							3.Організація	
							землеустрою.	
							(3)стор.71-72, (6)	
							стор.51-56	
							(4) стор.295-296	
	Тема 2.9. Організація і	**4**	**4**					
	планування виробництва							
	продукції рослинництва.							
40.	**Тема 2.9.1. Організація і**		2		Лекція	(3)стор.276		Усне
	планування виробництва				Бесіда	- 279		опитування
	продукції рослинництва.				Пояснення	(4)стор.301-		
	1. Завдання і необхідність				Розповідь	302		
	організації виробництва					(6)стор.239-		
	продукції рослинництва.					242,104-106		
	2. Планування урожайності і							
	валових зборів.							
	3. Баланс продукції рослинництва.							

	4. Технологічні карти в							
	рослинництві.							
	5. Потокова комплексна							
	організація виробничих процесів.							
	Практична робота 15							
41	**Визначення собівартості**				Практичне	Інструкційні		Захист
	технологічного процесу.		2		заняття	карти		роботи
					Пояснення	Індивідуальні		
					Розповідь	завдання		
	Тема 2.10. Організація і	**4**	**4**					
	планування виробництва кормів.							
42	**Тема 2.10.1. Організація і**		2		Лекція	(3)стор. 305-		Усне
	планування виробництва кормів.				Бесіда	310		опитування
	1. Суть і принципи кормової бази.				Розповідь	(4)стор.348-		
	2. Розрахунок потреби в кормах та					354		
	баланс кормів.					(6)стор.280-		
	3. Особливості організації праці.					283		
	Практична робота 16							
43	**Розрахунок потреби в кормах для**		2		Практичне	Інструкційні		Захист
	окремих груп тварин і на				заняття	карти		роботи
	запланований обсяг продукції.				Пояснення	Індивідуальні		
						завдання		
	Тема 2.11. Організація і	**4**	**4**					
	планування виробництва							
	продукції тваринництва.							
44	**Тема 2.11.1. Організація і**		2		Лекція	(3)стор.353-		Модуль-
	планування виробництва				Бесіда	361, 358-378		ний
	продукції тваринництва.				Розповідь			контроль

	1. План надходження і							
	використання продукції.							
	2. Технологічна карта в тваринництві							
	та методика її складання.							
	Практична робота 17							
45	**Складання технологічної карти в**		2		Практичне	Інструкційні		Захист
	тваринництві на певний				заняття	карти		роботи
	технологічний процес				Пояснення	Індивідуальні		
					Розповідь	завдання		
	Тема 2.12. Організація зберігання,	**4**	**4**					
	переробки і реалізації продукції							
	сільськогосподарських							
	підприємств							
46	**Тема 2.12.1. Організація**		2		Лекція	(4) стор.		Фронтальне
	переробки і зберігання продукції				Бесіда	361-369,		опитування
	рослинництва і тваринництва.				Розповідь	383- 388		
	1. Організація переробки і							
	зберігання зерна.							
	2. Організація переробки і							
	зберігання цукрових буряків.							
	3. Організація переробки і							
	зберігання м'яса.							
	4. Реалізація продукції.							
	Практична робота 18							
47	**Розрахунок виходу готової**		2		Практичне	Інструкційні		Захист
	продукції після переробки				заняття	карти		роботи
					Пояснення	Індивідуальні		
					Розповідь	завдання		

	Модуль 5	**18**	**16**	**2**				
	3.Основи підприємництва							
	та управлінської							
	діяльності.							
	Тема 3.1. Менеджмент як наука	**4**	**4**					
	ефективного управління в							
	ринкових умовах.							
48	**Тема 3.1.1 Менеджмент як наука**		2		Лекція	(7)стор. 3-24		Усне
	ефективного управління в				Розповідь			опитування
	ринкових умовах.				Бесіда			
	1. Поняття управління і							
	менеджменту.							
	2. Принципи і функції менеджменту							
	3. Методи управління.							
	Практична робота 19							
49	**Прийняття управлінського**		2		Практичне	Інструкційні		Захист
	рішення.				заняття	карти		роботи
	(вирішення виробничих ситуацій)				Пояснення	Індивідуальні		
					Розповідь	завдання		
	Тема 3.2. Модель менеджера	**2**	**2**					
50.	**Тема 3.2.1Модель менеджера.**		2		Лекція	(7)стор 275		
	1.Типи трудової поведінки				Бесіда	290,305-317		Усне
	менеджера. Вимоги до менеджера.				Розповідь			опитування
	2.Конфлікти та конфліктні ситуації.							
	3.Стилі лідерства.							
	4. Організація проведення ділових.							
	бесід та телефонних розмов							

	Тема 3.3.Виробничий менеджмент	**4**	**2**	**2**				
	в різних організаційних							
	формуваннях АПК.							
51.	**Тема 3.3.1. Виробничий**		2		Лекція	(7)стор339-		Поточний
	менеджмент				Бесіда	356	**Тема3.3.2.Виробничий**	контроль
	в різних організаційних				Розповідь		**менеджмент.**	
	формуваннях АПК.						1. Права та обов'язки	
	1. Управління в АТ.						керівних органів,	
	2. Управління в ТОВ						керівників,спеціалістів	
	3. Управління в кооперативах.						2. Управління в	
	4. Управління в СП.						агропромислових	
	5. Управління ПСГП з орендними						об'єднаннях і	
	відносинами						формуваннях.	
							3.Управління	
							підприємствами	
							малого бізнесу.	
							(8) стор.351-356	
	Тема 3.4. Маркетинг як один із	**4**	**4**					
	напрямів діяльності							
	підприємства.							
52	**Тема 3.4. 1. Маркетинг як один із напрямів**		2		Лекція	(8)стор. 6-16		Модульний
	діяльності підприємства.				Бесіда			контроль
	1. Суть маркетингу та його основні				Розповідь			
	поняття.							
	2. Концепції маркетингу.							
	3. Види маркетингу.							
	4. Основні принципи маркетингу.							

	Практична робота 20							
53	**Визначення типу темпераменту**		2		Практичне	Інструкційні		Захист
	особистості				заняття	карти		роботи
					Пояснення	Індивідуальні		
						завдання		
	Тема 3.5. Маркетингова товарна	**4**	**4**					
	та цінова політика.							
54	**Тема 3.5.1Маркетингова товарна**		2		Лекція	(8)стор..44-		
	політика.				Бесіда	76		
	1. Сутність маркетингової товарної				Розповідь			
	політики.							Усне
	2. Класифікація товарів.							опитування
	3. Концепція життевого циклу							
	товару.							
	4. Стратегія розробки нових товарів							
55	**Тема 3.5.2. Маркетингова цінова.**							
	політика		2		Лекція	(8) стор. 77-		Усне
	1. Суть цінової політики.				Розповідь	88		опитування
	2.Етапи процесу ціноутворення.				Бесіда			
	3.Цінові стратегії.							
	Модуль 6	**24**	**22**	**2**				
56	**Тема 3.6. Економічна**	**2**	**2**	**-**	Лекція	(9)стор. 3-12		Модуль-
	суть, особливості організації				Бесіда			ний
	і розвитку підприємництва				Розповідь			контроль
	та агробізнесу.							
	1. Поняття і роль підприємництва і							
	агробізнесу.							
	2. Суб'єкти підприємництва та							
	агробізнесу.							
	3. Розвиток і становлення							

	підприємництва.							
	4. Рушійні сили бізнесу.							
	Тема 3.7. Економічні і правові	**2**	**2**					
	засади підприємництва в Україні.							
	Практична робота 21							
57	**Ознайомлення із законодавчими**		2		Практичне	Законодавчі		Захист
	актами України,які регулюють				заняття	акти		роботи
	підприємницьку діяльність.				Пояснення	України		
					Розповідь			
58.	**Тема 3.8 Фінансове**	**2**	**2**	-	Лекція	(9)стор. 57-		Усне
	обслуговування і				Розповідь	64		опитування
	забезпечення функціонування				Бесіда			
	підприємств бізнесу.							
	1. Завдання фінансового							
	Забезпечення підприємництва.							
	2. Лізинг як форма фінансування.							
	3. Податки, їх функції та види.							
59	**Тема 3.9.Ризик і страхування**	**2**	**2**	-	Лекція	(9)стор.64-		
	власного бізнесу.				Розповідь	71		
	1. Поняття комерційного ризику.				Бесіда			
	2. Види ризиків.							
	3. Страхування в бізнесі.							
60	**Тема 3.10 Ділова етика**	**2**	**2**		Лекція	(9) стор. 73 -75		Захист
	підприємництва.				Розповідь			доповідей
	1. Якості підприємця.				Бесіда			
	2. Етичні норми фірми.				Диспут			
	3. Вимоги до одягу.							
	4. Етикет службових відносин.							

	5. Планування і проведення							
	переговорів .							
	6. Етикет теле-фото спілкування.							
	Тема 3.11. Бізнес-план як							
	інструмент виробничої	**2**	**2**					
	діяльності.							
	Практична робота 22							
61	**Ознайомлення з змістом**		2		Практичне	Інструкційні		Модуль-
	бізнес-плану				заняття	карти		ний
					Пояснення	Бізнес-		контроль
						плани.		
	4. Основи бухгалтерського обліку.							
62	**Тема 4.1. Основи бухгалтерського**	**2**	**2**	-	Лекція	(10)стор.		Вибіркове
	обліку.				Бесіда	11-17,		усне
	1. Значення і роль бухгалтерського				Розповідь	44-46		опитування
	обліку.							
	2. Методи бухгалтерського обліку.							
	3. Реквізити документів.							
	Тема 4.2. Організація первинного	**6**	**6**	-				
	обліку у виробничих підрозділах.							
63	**Тема 4.2 2.Організація первинного**		2		Лекція	(10)стор.		Усне
	обліку у виробничих підрозділах.				Бесіда	132-144,		опитування
	1. Організація первинного обліку з				Розповідь	228-232		
	підзвітними особами.					434-439		
	2. Первинний облік запасів та основних засобів.							

	3.Первинний облік роботи МТП та							
	вантажного автотранспорту.							
64	**Тема 4.2.2 Організація**		2		Лекція	(10)стор.244		Усне
	первинного обліку у				Бесіда	-252		вибіркове
	виробничих підрозділах.				Розповідь			опитування
	1.Первинний облік з оприбуткування							
	продукції.							
	Практична робота 23							
65	**Складання первинних**		2		Практичне	Інструкційні		Захист
	документів				заняття	карти		роботи
	бухгалтерської звітності.				Пояснення	Індивідуальні		
					Розповідь	завдання		
	Тема 4.3. Аналіз господарської	**4**	**2**	**2**				
	діяльності.							
	Практична робота 24		2		Практичне	Інструкційні		
66	**Аналіз роботи МТП**				заняття	карти		Захист
					Пояснення	Індивідуальні		роботи
						завдання		
							Тема 4.3. Аналіз	
							господарської	
							діяльності.	
							1. Завдання аналізу	
							діяльності	
							с.-г. підприємств.	
							2. Аналіз використання	
							МТП.	
							Аналіз роботи	
							рем. майстерні.	

							(11) стор.65-78	
	Екзамен			30				
	Всього	**180**	**132**	**48**				

Рекомендована література

Основна

1. Економіка підприємства. \ Д.І.Рижмань, Г.Я.Криворучко, Г.Я.Віннічук, М.Т.Пилявець. -К.:Аграрна освіта,2011.
2. Андрійчук.В.Г. Економіка аграрних підприємств. К.: КНЕУ, 2002
3. Ільчук М.М., Зрібняк Л.Я., Мельник С.І. та ін. Організація і планування сільськогосподарського виробництва. – Вінниця :Нова Книга , 2008
4. Батіг А.І та ін. Планування та організація діяльності аграрного підприємства. – К. Аграрна освіта.,2003
5. Мельник І.І., Тивоненко І.Г., Фришев С.Г. та ін. Інженерний менеджмент. - Вінниця : Нова Книга ,2007р.
6. Організація і планування виробництва на сільськогосподарських підприємствах . За ред. Зрібняк Л.Я..- К.:Урожай, 1999р.
7. Михайлов С.І. Менеджмент.-Вінниця : Нова Книга , 2006
8. Худякова Л.К. Основи маркетингу. Навчальний посібник ,2002 р.
9. Гончаренко О.Г. Основи агробізнесу і підприємництва. НМЦ,2000.
10. Огійчук М.Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах. - К.:Аграрна освіта , 2001р.
11. Семенюк Н.А.Економічний аналіз .- НМЦ,2004
12. Руснак П.П. Економіка сільського господарства. К ,2008

Інформаційні ресурси

1.Департамент агропромислового виробництва в Сумській області https://www.apk.sm.gov.ua/index.php/uk/?start=10
2. https://uk.wikipedia.org/wiki/Закон_України_«Про_підприємства_в_Україні»
3. https://www.ukrstat.gov.ua
4. https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm
5. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: www.rada.gov.ua